

Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Leinola-Orimuksen varhaiskasvatusyksikkö

Vuodet: 2025 - 2026

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
 - 5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa
6. Yksikön omat tarkennukset
 - 6.1. Millä tavoin yksikkömme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?
 - 6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?
 - 6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?
 - 6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisenehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisenehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.
Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten välisiin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tuleminen varmistaminen

RYHMÄITYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tullessa kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Millä tavoin yksikkömme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?

Tarkentakaa kaupunkitasoisen suunnitelman sisältöjä yksikkökohtaisilla kirjauksilla.

Huoltajia osallistettiin Leinolan vanhempainillassa lokakuussa 2025. He toivovat, että kaikki lapset huomioidaan, konfliktit selvitetään, ollaan läsnä ja aikuisen tuki on saatavilla.

Leinola: Kiinnitetään huomiota ryhmäytymiseen (erilaiset leikit, toiminta, yhdessä oleminen). Toimitaan erilaisissa ryhmissä (pienryhmät, leikkiparit), jotta opitaan tuntemaan toisemme. Käytämme hyödyksi erilaista materiaalia esim. tunnetaitoihin liittyen arjessa sekä lasten kanssa on sovittu ryhmän säännöt. Olemme aikuisina lapsille malleina (kuinka toisten kanssa toimitaan, miten toiselle puhutaan, toisen kunnioitus, käytöstavat).

Huoltajia osallistettiin Orimuksen vanhempainillassa lokakuussa 2025. He toivovat, että aikuiset ovat läsnäolevia välittäviä suvaitsevaisia sekä kaikki huomioon ottavia.

Orimus:

- Syli ja läheisyys
- Aikuisen mallintaminen, yhdessä lohdutetaan ja selvitetään tilanteita
- Aikuinen on läsnä ja helposti lähestyttävä, sensitiivinen, jolle uskalletaan tulla puhumaan
- Kuvia, laulut, lorut, ilmekortit, leikit, piirien keskustelutilanteet
- Taidekaaren kokonaisuudet yhdistettynä tunnekasvatukseen

6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?

Kuvatkaa yksikön toimintamallit ja menetelmät kiusaamiseen puuttumisen osalta.

Avatkaa käytettyjen menetelmien periaatteet ja kiusaamiseen puuttumisen vaiheet mahdollisimman konkreettisesti.

Leinola:

- pysäytetään tilanne ja puututaan ikätasoisesti
- sanoitetaan tunteita ja tilanteita (miltä tuntui, miltä kaverista tuntuu)
- lasten kiusaamis -kommentit otetaan vakavasti
- Aiheesta kuvia esille (kuinka olla kiva kaveri)
- Keskustellaan aiheesta
- Kirjat, draama, tunnekortit

Orimus:

Ennaltaehkäisy tilanteissa, aikuisen ja lasten sijoittuminen eri tilanteissa, pienryhmät

- Keskustelut lasten kanssa – yleisesti neutraalissa tilanteessa ja akuutisti itse tilanteessa
- Tilanteiden havainnointi – mitä tilanteessa ”oikeasti” tapahtuu
- Aikuisen läsnäolo ja puuttuminen kiusaamisen tilanteeseen heti
- Aikuinen kertoo ja näyttää, mitä voi tehdä
- kuvat tukena – mikä sallittua, mihin puututaan

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Leinola:

- huoltajien kanssa avoin keskustelu, kiusaamiseen nollatoleranssi
- tietoa siitä, mitä pienten lasten kiusaaminen on ja mitä se ei ole (jos lapsi ei saa tahtoaan läpi leikissä, hän voi sanoa, että kiusataan, lapset harjoittelevat vuorovaikutus- ja tunnetaitoja)
- aiheeseen liittyvät monisteet, julkaisut tms huoltajille jakoon ja tiedoksi

Orimus:

- vasut, iltapäiväkeskustelut. Keskustelut tärkeitä jo ennakoivan tiedon välityksen osalta, miten arjessa voidaan tukea lasta päivän aikana
- huoltajien kannustaminen keskusteluihin – yhdessä lapsen parhaaksi

6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

1.12.2025